EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

نيل الأرب من قواعد ابن رجب

Nayl al-arab min qawāʿid Ibn Rajab

Reguli alese din Ibn Rajab

Muḥammad ibn Ṣāliḥ
al-ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Reguli de jurisprudență alese din Ibn Rajab

Nayl al-arab min qawāʿid Ibn Rajab

نيل الأرب من قواعد ابن رجب

Nayl al-arab min qawāʿid Ibn Rajab

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: نيل الأرب من قواعد ابن رجب
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Ediția-sursă: Muʾassasat al-Shaykh Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn al-Khayriyyah, ediția I, 1434 H, seria 85.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Prefața autorului 1
1 Reguli de jurisprudență 3
Regula 1. Apa curgătoare 3
Regula 2. Părul, unghiile și dinții animalului 3
Regula 3. Ceea ce depășește obligația 3
Regula 4. Actul îndeplinit înainte de a deveni obligatoriu 3
Regula 5. Schimbarea situației după îndeplinirea anticipată 3
Regula 6. Revenirea la actul de bază după înlocuitor 4
Regula 7. Actul de bază devine posibil înainte de încheierea înlocuitorului 4
Regula 8. Partea posibilă dintr-un act de adorare 4
Regula 9. Interdicția și validitatea actului 5
Regula 10. Cuvintele și înțelesul lor 5
Regula 11. Actul voluntar când există o obligație de același fel . . . 5
Regula 12. Formele diferite ale aceluiași act de adorare 5
Regula 13. Atribuirea unui efect cauzei cunoscute 6
Regula 14. Un lucru provenit de la unul dintre doi 6
Regula 15. Punerea în aplicare a unui principiu împotriva altuia . 6
Regula 16. Imposibilitatea actului de bază la momentul obligației . 6
Regula 17. Cantitatea actului și noblețea lui 6
Regula 18. Suprapunerea a două acte de adorare 7
Regula 19. Posibilitatea îndeplinirii și stabilirea obligației 7
Regulile 20–21. Ceea ce se produce dintr-un bun 7
Regula 22. Substanța absorbită în altceva 7
Regula 23. Refuzul unei obligații 7
Regula 24. Înstrăinarea unui bun asupra căruia există o obligație . 7
Regula 25. Accesoriul unit cu bunul 8
Regula 26. Înlăturarea unui lucru vătămător 8
Regula 27. Distrugerea prin două acțiuni 8
Regula 28. Vătămarea făcută pentru a aduce altuia un folos 8
Regula 29. Depășirea limitei îngăduite 8
Regula 30. Bunul dat ca act de adorare 8
Regula 31. Recuperarea unui act de adorare invalid 8

Regula 32. Rezervarea folosinței la transferul proprietății 9
Regula 33. Excepția rezultată din hotărârea Legii 9
Regula 34. Eliberarea din sclavie și folosința deja cuvenită 9
Regula 35. Dobândirea bunului după dobândirea folosinței 9
Regula 36. Încetarea autorității celui care a închiriat 9
Regula 37. Suprapunerea contractelor 10
Regula 38. Formule care schimbă obiectul contractului 10
Regula 39. Încheierea contractelor prin exprimare indirectă 11
Regula 40. Revenirea unui bun în proprietatea inițială 11
Regula 41. Dreptul legat de un bun distrus 11
Regula 42. Obligațiile patrimoniale 11
Regula 43. Răspunderea celui care deține bunul altuia 11
Regula 44. Declarația persoanei de încredere despre pieirea bunului 12
Regula 45. Încălcarea limitelor unei încredințări 13
Regula 46. Contractele invalide 13
Regula 47. Despăgubirea în contractul invalid 13
Regula 48. Predarea contraprestațiilor 13
Regula 49. Primirea bunului și efectul asupra contractului 13
Regula 50. Bunul dobândit fără voia proprietarului 14
Regula 51. Răspunderea după dobândirea proprietății 14
Regula 52. Dreptul de a dispune de bunul dobândit 14
Regula 53. Dreptul legat de un bun și libertatea de dispoziție 15
Regula 54. Actul care înlătură dreptul altuia 15
Regula 55. Dispoziția făcută de cel care poate dobândi proprietatea 15
Regula 56. Condițiile contractului în ansamblu 16
Regula 57. Hotărârea și interdicția ori impedimentul 16
Regula 58. Încetarea unui lucru oprit 16
Regula 59. Desfacerea unui act al cărui obiect nu mai există 17
Regula 60. Revocarea care aduce o pagubă 17
Regula 61. Încetarea autorității generale și speciale 17
Regula 62. Cunoașterea revocării 18
Regula 63. Cunoașterea celui al cărui acord nu este cerut 18
Regula 64. Acțiunea făcută fără a cunoaște permisiunea 18
Regula 65. Actul făcut asupra a ceea ce nu este socotit proprietate 18

Regula 66. Sprijinirea pe un temei greșit 18
Regula 67. Dreptul de regres după o donație sau o scutire 19
Regula 68. Îndoiala asupra unei condiții 19
Regula 69. Înlocuirea celui însărcinat cu o lucrare 19
Regula 70. Autorul particular și generalitatea actului 19
Regula 71. Bunuri din care se poate mânca fără permisiune 19
Regula 72. Hrana și îmbrăcămintea stipulate pentru lucrător 20
Regula 73. Stipularea unui folos în contract 20
Regula 74. Plata celui care lucrează fără înțelegere prealabilă . . . 20
Regula 75. Cheltuiala făcută pentru altcineva 20
Regula 76. Refuzul unui asociat de a înlătura o pagubă 21
Regula 77. Bunul distinct unit cu proprietatea altuia 21
Regula 78. Afectarea proprietății altuia pentru a o repara pe a sa 21
Regula 79. Cultivarea pământului altuia 21
Regula 80. Plantele care se recoltează în mod repetat 22
Regula 81. Creșterea unită cu bunul restituit 22
Regula 82. Creșterea desprinsă din bun 22
Regula 83. Fructele curmalilor la transferul proprietății 24
Regula 84. Hotărârile legate de sarcină 24
Regula 85. Cinci feluri de drepturi 24
Regula 86. Feluri de dobândire a proprietății 25
Regula 87. Transferul proprietății și al folosinței 25
Regula 88. Folosirea drumului 26
Regula 89. Cauzele răspunderii de despăgubire 26
Regula 90. Luarea în stăpânire a bunului altuia 26
Regula 91. Bunurile și persoanele libere 26
Regula 92. Răspunderea când bunul se află încă la proprietar 27
Regula 93. Primirea bunului uzurpat pentru a-l păstra 27
Regula 94. Predarea bunului altuia unei alte persoane 27
Regula 95. Greșeala în distrugerea ori administrarea unui bun . . 27
Regula 96. Predarea pentru altcineva a unui bun datorat 28
Regula 97. Bunul al cărui proprietar este necunoscut ori absent . 28
Regula 98. Identificarea bunului cu proprietar necunoscut 28
Regula 99. Oferirea gratuită a unui folos necesar 28
Regula 100. Actul asumat prin legământ 28
Regula 101. Îndeplinirea a jumătate din fiecare alternativă 29

Regula 102. Dobândirea unui lucru permis printr-o cale oprită . . 29
Regula 103. Întreruperea a ceea ce trebuie să fie continuu 29
Regula 104. Asumarea unei obligații nedeterminate 29
Regula 105. Actul raportat la ceva nedeterminat 29
Regula 106. Ceea ce este greu de verificat 30
Regula 107. Dobândirea proprietății asupra a ceea ce nu există . . 30
Regula 108. Ordinea incertă a unor evenimente 30
Regula 109. Interdicția asupra unuia dintre mai multe lucruri . . . 30
Regula 110. Alegerea între două drepturi 31
Regula 111. Stabilirea numai a unuia dintre două efecte 31
Regula 112. Interdicția mai ușoară în caz de necesitate 31
Regula 113. Împărțirea unei mulțimi asupra alteia 31
Regula 114. Asocierea fără stabilirea cotelor 32
Regula 115. Concurența și împărțirea drepturilor 32
Regula 116. Dobândirea târzie a unui drept 32
Regula 117. Contractul condiționat de două situații 33
Regula 118. Desfacerea suspendată de un contract ulterior 33
Regula 119. Regula generală și o hotărâre particulară 33
Regula 120. Rudenia pe două căi 34
Regula 121. Întinderea enunțului general 34
Regulile 122–124. Restrângerea enunțului general 34
Regula 125. Intenția și întinderea cuvintelor 34
Regula 126. Situații cuprinse în formulare, dar neurmărite 34
Regula 127. Acțiunea directă și cauza distrugerii 34
Regula 128. Schimbarea situației între vătămare și extinderea ei . 35
Regula 129. Momentul luat în considerare la aruncare și lovire . . 35
Regula 130. Locuința necesară și îndestularea 35
Regula 131. Posibilitatea dobândirii mijloacelor prin căsătorie . . 35
Regula 132. Capacitatea de a câștiga printr-o meserie 35
Regula 133. Ceea ce se stabilește urmând altceva 35
Regula 134. Împiedicarea și înlăturarea 36
Regula 135. Dreptul de proprietate incomplet și raportul intim . . 36
Regula 136. Premisele raportului intim oprit 36
Regula 137. Consecința uciderii intenționate 36
Regula 138. Dreptul legat de un bun și pieirea lui 37
Regula 139. Drepturi de același fel, cu întinderi diferite 37
Regula 140. Înlăturarea pedepsei și despăgubirea 37

Regula 141. Pierderea bunului care trebuia păstrat 37
Regula 142. Bunul care revine în proprietate 38
Regula 143. Înlocuitorul 38
Regula 144. Drepturile care se moștenesc 38
Regula 145. Moștenirea și întreținerea femeii divorțate definitiv . 38
Regula 146. Femeia aflată în divorț revocabil 39
Regula 147. Situații de egalitate și diferență între femeie și bărbat 39
Regula 148. Moștenitorul legat de defunct printr-un alt moștenitor 39
Regula 149. Dreptul unei persoane determinate 39
Regula 150. Cauzele luate în considerare la dobândirea proprietății 40
Regula 151. Indiciile împrejurărilor 40
Regula 152. Patru feluri de interdicții la căsătorie 40
Regula 153. Când descendentul copilului are statutul copilului . . 41
Regula 154. Despăgubirea pentru înlăturarea dreptului conjugal prin constrângere 41
Regula 155. Stabilirea întregului dar de căsătorie 42
Regula 156. Înjumătățirea ori pierderea darului de căsătorie 42
Regula 157. Trecerea de la o perioadă de așteptare la alta 42
Regula 158. Două prezumții care se opun 42
Regula 159. Aparența și prezumția de bază 43
Regula 160. Tragerea la sorți 43
2 Două reguli suplimentare 44
Prima regulă suplimentară. Actul făcut pentru altcineva fără însărcinare 44
A doua regulă suplimentară. Contractul din care o parte este invalidă 45
Glosar 47
Bibliografie 49
Indice 50

Prefața autorului

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător! La El căutăm ajutor și în El ne încredem. Lauda I se cuvine lui Allah, Care a lămurit regulile religiei prin gura Trimisului Său Aḥmad și l-a făcut să înțeleagă religia pe cel căruia i-a voit binele și l-a sprijinit. Cer binecuvântarea și pacea asupra celui mai bun dintre făpturi, Muḥammad, precum și asupra familiei sale și a companionilor săi, cei care se pleacă și se prosternează. În continuare:

Cartea *„Qawāʿid al-fiqh”*, alcătuită potrivit școlii imamului Aḥmad ibn Ḥanbal al-Shaybānī de cel cu rang înalt și temeinic, cuprinde o frumusețe și o bogăție de înțelesuri prin care se deosebește de alte lucrări. El a stabilit în ea reguli pe care a întemeiat ramuri răspândite ale jurisprudenței. Era greu de memorat aceste reguli împreună cu numeroasele lor aplicații, astfel că I-am cerut lui Allah Preaînaltul să mă călăuzească în alegerea de a prescurta regulile și de a înlătura aplicațiile lor, căutând apropierea de Allah Preaînaltul și nădăjduind că astfel vor fi mai ușor de memorat.

Oriunde spun: *„Potrivit școlii”*, *„Aparent, poziția școlii este cutare”* sau, despre o părere, *„Aceasta este poziția școlii”*, cuvintele îmi aparțin. Prin acestea înțeleg ceea ce au susținut autorii târzii, precum autorii lucrărilor *„al-Muntahā”* și *„al-Iqnāʿ”*. Când folosesc pronumele la plural, mă refer la învățații târzii ai școlii, iar prin *„șeicul”* mă refer la oceanul cunoașterii, Aḥmad ibn ʿAbd al-Ḥalīm ibn ʿAbd al-Salām Ibn Taymiyyah al-Ḥarrānī. Am numit lucrarea *„Nayl al-arab min qawāʿid Ibn Rajab”*.

Îi cer lui Allah să facă această lucrare folositoare, așa cum a făcut folositor originalul ei, și să o facă sincer dedicată Feței Sale. El este Darnic și Generos. Am indicat în dreptul fiecărei reguli pagina ei din original, pentru a-i ușura cititorului consultarea.

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

1 Reguli de jurisprudență

Regula 1. Apa curgătoare
Apa curgătoare are același statut ca apa stătătoare. Potrivit unei păreri, fiecare porțiune care trece are un statut separat. **Spun:** ar fi mai potrivit ca această chestiune să fie pusă între observațiile de la sfârșitul cărții. *(Ibn Rajab, p. 3.)*

Regula 2. Părul, unghiile și dinții animalului
Părul, unghiile și dinții animalului au statutul părții desprinse din el. *(Ibn Rajab, p. 4.)*

Regula 3. Ceea ce depășește obligația
Ceea ce depășește obligația este un act voluntar, potrivit unei păreri. **Spun:** această poziție este afirmată categoric în *„Mukhtaṣar al-taḥrīr"*[1]. Potrivit altei păreri, surplusul este voluntar dacă este separat; altfel, este obligatoriu. Aceasta rezultă din cele spuse de ei despre înjunghierea unei cămile în locul unei oi. *(Ibn Rajab, p. 5.)*

Regula 4. Actul îndeplinit înainte de a deveni obligatoriu
Un act este valabil dacă este îndeplinit după apariția cauzei sale, înainte de a deveni obligatoriu, dar nu dacă este îndeplinit înaintea cauzei sale. *(Ibn Rajab, p. 6.)*

Regula 5. Schimbarea situației după îndeplinirea anticipată
Dacă cineva îndeplinește un act de adorare înainte de a deveni obligatoriu, apoi situația sa se schimbă astfel încât, dacă l-ar îndeplini la momentul obligației, acesta nu ar fi suficient, se face următoarea distincție: dacă se dovedește că lipsa privește o condiție a actului, acesta este suficient — precum zakātul dat unui om considerat sărac —, potrivit părerii mai corecte. Dacă lipsa

1 Vezi p. 350, ediția Maktabat Ibn Taymiyyah.

privește actul însuși, acesta nu este suficient, potrivit poziției aparente a școlii; de pildă, dacă cineva își îndeplinește ispășirea prin post înainte de încălcarea jurământului, apoi îl încalcă în timp ce are mijloace materiale. *(Ibn Rajab, p. 7.)*

Regula 6. Revenirea la actul de bază după înlocuitor

Cel care găsește actul de bază posibil după ce și-a îndeplinit înlocuitorul nu trece la actul de bază. *(Ibn Rajab, p. 8.)*

Regula 7. Actul de bază devine posibil înainte de încheierea înlocuitorului

Dacă actul de bază devine posibil înainte de încheierea înlocuitorului, se trece la el atunci când înlocuitorul a fost început din necesitate, deoarece actul de bază nu era posibil. Un exemplu este femeia care a început perioada de așteptare socotită în luni, fiind considerată fără speranță de a mai avea menstruație, apoi îi vine menstruația. Dacă înlocuitorul a fost început pentru ușurare, nu se trece la actul de bază. *(Ibn Rajab, p. 9.)*

Regula 8. Partea posibilă dintr-un act de adorare

Partea dintr-un act de adorare pe care omul o poate îndeplini se împarte în mai multe categorii:

Prima: să fie numai un mijloc; atunci nu este obligatorie.

A doua: să fie o parte a actului. Dacă acea parte este ea însăși un act de adorare, este obligatorie, precum recitarea unei părți din al-Fātiḥah de către cel care nu o poate recita în întregime. Altfel, nu este obligatorie, precum postul ținut numai o parte din zi.

A treia: să fie un element care urmează actului. Dacă este cerut ca măsură de precauție, este obligatoriu când a rămas ceva din actul prescris, precum spălarea extremității brațului celui căruia i-a fost amputată mâna. Altfel, nu este obligatoriu, precum abținerea pentru o parte din noapte a celui care nu are obligația de a posti. Dacă este cerut pentru completare, nu este obligatoriu, precum aruncarea pietricelelor de către cel care nu a stat la ʿArafah. *(Ibn Rajab, p. 10.)*

Regula 9. Interdicția și validitatea actului

Dacă interdicția privește actul însuși sau o condiție a lui, ea implică lipsa validității. De la Aḥmad se transmite și că aceasta se aplică dacă interdicția are o legătură specifică actului; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 12.)*

Regula 10. Cuvintele și înțelesul lor

Prin vorbire se poate urmări atât formularea, cât și înțelesul; în acest caz, ea nu se traduce, precum Coranul. Se poate urmări înțelesul și, dacă este cu putință, formularea; atunci se traduce când formularea nu poate fi rostită, precum formula căsătoriei și cele asemănătoare ei. Se poate urmări numai înțelesul, în toate celelalte cazuri; atunci el poate fi exprimat prin orice formulare, atât când prima formulare poate fi folosită, cât și când nu poate.

Spun: dacă omul rostește cuvintele în mod intenționat, este ținut răspunzător pentru ele dacă le cunoaște înțelesul; altfel, nu. Dacă urmărește altceva decât înțelesul lor, nu este ținut răspunzător prin ele dacă acestea ar fi oprite, fiindcă aceasta ar însemna sprijinirea unui lucru oprit. Altfel, susținerea sa nu este primită în judecată decât dacă există un indiciu. Dacă nu urmărește nimic, el glumește. Ceea ce este corect este că vorbele lui sunt tratate ca serioase în privința dreptului lui Allah, cu excepția situației în care s-ar ajunge la anularea dreptului altcuiva; atunci nu se pronunță împotriva lui decât pe baza unei dovezi. Înțelesul acestei distincții este menționat în *„Iʿlām al-muwaqqiʿīn”*[2]. *(Ibn Rajab, p. 13.)*

Regula 11. Actul voluntar când există o obligație de același fel

Cel care are de îndeplinit o obligație poate săvârși un act voluntar de același fel dacă timpul obligației este larg; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 13.)*

Regula 12. Formele diferite ale aceluiași act de adorare

Când un act de adorare a fost transmis în forme diferite, este

2 Vezi Iʿlām al-muwaqqiʿīn ʿan Rabb al-ʿālamīn, 3/130 și paginile următoare.

permisă îndeplinirea oricăreia dintre ele. Din cuvintele lor reiese că ar fi mai bine să se păstreze constant o singură formă. Șeicul a spus însă: *„Dimpotrivă, să le îndeplinească pe toate, la momente diferite"*[3].

Este mai bine să se combine formele care pot fi combinate sau să se limiteze omul la una singură? Din cuvintele lor reiese a doua variantă. *(Ibn Rajab, p. 14.)*

Regula 13. Atribuirea unui efect cauzei cunoscute

Dacă este găsit un efect al unui lucru cunoscut, hotărârea este pusă în legătură cu acel lucru, nu cu altul. *(Ibn Rajab, p. 15.)*

Regula 14. Un lucru provenit de la unul dintre doi

Dacă este găsit un lucru provenit de la unul dintre doi, fără să se știe de la care, el li se atribuie amândurora. În unele aplicații ale acestei reguli există divergență. *(Ibn Rajab, p. 18.)*

Regula 15. Punerea în aplicare a unui principiu împotriva altuia

Când un principiu este pus în aplicare împotriva altui principiu, nu se ține seama de acesta din urmă pentru a-l schimba pe primul, chiar dacă rezultă schimbarea unui principiu sau a unei situații aparente. *(Ibn Rajab, p. 19.)*

Regula 16. Imposibilitatea actului de bază la momentul obligației

Dacă actul de bază nu este posibil la momentul în care apare obligația, obligația se stabilește definitiv în înlocuitor? În această privință există divergență. *(Ibn Rajab, p. 20.)*

Regula 17. Cantitatea actului și noblețea lui

Cantitatea mai mare a unui act este preferată cantității mai mici a unui act mai nobil. **Spun:** cuvintele șeicului implică contrariul[4]. Este întemeiat să fie preferat ceea ce îndreaptă mai bine inima. *(Ibn Rajab, p. 22.)*

---

3 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 22/343 și 24/247.

4 Vezi, de exemplu, Majmūʿ al-fatāwā, 17/206.

Regula 18. Suprapunerea a două acte de adorare

Dacă două acte de adorare de același fel se întâlnesc, fără ca vreunul să fie o recuperare a unui act omis și fără ca unul să-l urmeze pe celălalt în privința timpului, ele se pot îndeplini împreună. O singură intenție este suficientă dacă al doilea act se împlinește prin primul chiar și atunci când a fost uitat; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 23.)*

Regula 19. Posibilitatea îndeplinirii și stabilirea obligației

Posibilitatea îndeplinirii nu este o condiție pentru stabilirea definitivă a ceea ce a devenit obligatoriu prin Lege. Același lucru se aplică obligației asumate prin legământ, potrivit școlii. *(Ibn Rajab, p. 26.)*

Regulile 20–21. Ceea ce se produce dintr-un bun

Ceea ce se produce din bunul însuși, spre deosebire de câștigul obținut prin el, are statutul unei părți din bun. Urmașul născut are statutul unei părți din bun, spre deosebire de câștig, potrivit părerii mai întemeiate. *(Ibn Rajab, p. 27.)*

Regula 22. Substanța absorbită în altceva

Despre o substanță absorbită în altceva, fără să mai aibă vreun efect, s-a spus că este asemenea unui lucru inexistent. Aceasta este, în general, poziția școlii. S-a spus și contrariul. *(Ibn Rajab, p. 29.)*

Regula 23. Refuzul unei obligații

Cel care refuză să îndeplinească o obligație este constrâns să o îndeplinească dacă este vorba de un act de dispoziție. Altfel, nu mai este necesară încuviințarea lui. *(Ibn Rajab, p. 31.)*

Regula 24. Înstrăinarea unui bun asupra căruia există o obligație

Transferul proprietății asupra unui bun de care este legată o obligație este valabil. Apoi, dacă obligația privea persoana proprietarului și dispare odată cu transferul, ea încetează; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 32.)*

Regula 25. Accesoriul unit cu bunul

Când este stabilită proprietatea asupra unui bun, există divergență în privința a ceea ce este unit cu el și se produce din el. *(Ibn Rajab, p. 34.)*

Regula 26. Înlăturarea unui lucru vătămător

Nu se datorează despăgubire pentru ceea ce este distrus din pricina vătămării pe care o produce. *(Ibn Rajab, p. 36.)*

Regula 27. Distrugerea prin două acțiuni

Dacă distrugerea se produce prin două acțiuni, răspunderea este împărțită între autorii lor dacă niciuna nu era autorizată. Dacă una era autorizată, cel care a săvârșit-o pe cealaltă poartă întreaga răspundere. *(Ibn Rajab, p. 37.)*

Regula 28. Vătămarea făcută pentru a aduce altuia un folos

Cel care ia o viață sau invalidează un act de adorare pentru a aduce altcuiva un folos datorează despăgubire; altfel, nu. **Spun:** el are în vedere situația în care acel lucru este permis. În caz contrar, omul răspunde în toate cazurile pentru ceea ce a distrus. Allah știe mai bine. *(Ibn Rajab, p. 37.)*

Regula 29. Depășirea limitei îngăduite

Când se depășește ceea ce a fost îngăduit cu îngăduință, îngăduința încetează numai pentru surplus sau pentru întregul act? Din cuvintele lor rezultă prima variantă. *(Ibn Rajab, p. 39.)*

Regula 30. Bunul dat ca act de adorare

Dacă cineva scoate un bun din proprietatea sa ca act de adorare, apoi apare ceva care împiedică obligația sau valabilitatea îndeplinirii ei, potrivit școlii bunul nu revine în proprietatea lui. *(Ibn Rajab, p. 40.)*

Regula 31. Recuperarea unui act de adorare invalid

Actul de adorare invalid se recuperează în forma în care a fost săvârșit, chiar dacă obligația inițială era mai mică decât aceasta. *(Ibn Rajab, p. 40.)*

Regula 32. Rezervarea folosinței la transferul proprietății
Cel care transferă proprietatea asupra unui bun își poate rezerva folosința lui într-un mod determinat. *(Ibn Rajab, p. 41.)*

Regula 33. Excepția rezultată din hotărârea Legii
Nedeterminarea este tolerată în excepția care rezultă din hotărârea Legii, potrivit unei păreri, dar nu în excepția exprimată prin cuvinte. *(Ibn Rajab, p. 41.)*

Regula 34. Eliberarea din sclavie și folosința deja cuvenită
Efectul eliberării din sclavie nu se extinde asupra unei folosințe cuvenite printr-un contract obligatoriu. Șeicul a spus: *„Dacă aceasta a fost exceptată; altfel, efectul se extinde”*[5]. *(Ibn Rajab, p. 42.)*

Regula 35. Dobândirea bunului după dobândirea folosinței
Când omul dobândește folosința, apoi bunul însuși printr-un contract, există două situații:

Prima: folosința este deținută pentru totdeauna. Dacă ea provine dintr-o căsătorie, aceasta se desface prin dobândirea proprietății asupra persoanei. Altfel, nu are sens să se vorbească despre desfacerea ei.

A doua: folosința nu este deținută pentru totdeauna, precum în închiriere. Potrivit școlii, contractul nu se desface. *(Ibn Rajab, p. 43.)*

Regula 36. Încetarea autorității celui care a închiriat
Când autoritatea de a închiria încetează înainte de expirarea duratei, există două categorii:

Prima categorie: cel care a închiriat a făcut-o în virtutea unei autorități. Dacă era mandatar, se ține seama de persoana care i-a dat mandatul. În celelalte cazuri, dacă autoritatea trece la altcineva, contractul nu se desface. Dacă încetează ocrotirea unei persoane — precum copilul care ajunge la maturitate sau sclavul care este eliberat —, există mai multe păreri. A treia este că, dacă

5 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 20/545.

se știa că autoritatea va înceta, contractul se desface; altfel, nu se desface. Aceasta este poziția școlii.

A doua categorie: proprietatea celui care a închiriat se transferă. Există mai multe cazuri:

Primul: trece la cineva care o dobândește prin constrângere, precum necredincioșii care iau bunurile unui musulman; contractul se desface.

Al doilea: trece la cineva căruia îi revine proprietatea, precum un moștenitor; contractul nu se desface.

Al treilea: trece la cineva care îi ia locul în dreptul de a beneficia, fără să aibă vreun drept împreună cu el, precum a doua generație dintre beneficiarii unui waqf; contractul se desface.

Al patrulea: trece la cineva care are întâietate față de el în dobândirea de la primul proprietar, precum titularul unui drept de preempțiune care ia o parte indiviză închiriată de cumpărător. Există mai multe păreri; a treia îi dă dreptul să aleagă între cele două variante. Potrivit școlii, contractul se desface.

Al cincilea: proprietatea revine la cel de la care a fost transferată inițial; contractul nu se desface.

Spun: la fel este și dacă trece la altcineva, precum la cumpărătorul unui bun închiriat. *(Ibn Rajab, p. 44.)*

Regula 37. Suprapunerea contractelor

Este valabil ca unele contracte să intervină asupra altora, astfel încât efectele lor juridice să se suprapună. *(Ibn Rajab, p. 47.)*

Regula 38. Formule care schimbă obiectul contractului

În privința contractelor însoțite de ceva care le scoate din înțelesul lor propriu, există divergență: sunt ele invalide sau reprezintă o formulare indirectă pentru ceea ce ar fi valabil în acea formă? În general, școala urmează a doua variantă, pornind de la principiul că se ia în considerare înțelesul, nu formularea. *(Ibn Rajab, p. 49.)*

Regula 39. Încheierea contractelor prin exprimare indirectă

Contractele sunt valabile prin exprimare indirectă, cu excepția căsătoriei. Al-Qāḍī a spus că nu sunt valabile astfel, cu excepția divorțului și a eliberării din sclavie. *(Ibn Rajab, p. 50.)*

Regula 40. Revenirea unui bun în proprietatea inițială

Dacă proprietatea asupra unui bun de care este legată o hotărâre se transferă, apoi revine, hotărârea revine dacă era legată de bun în mod necesar; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 51.)*

Regula 41. Dreptul legat de un bun distrus

Dacă un bun de care este legat un drept este distrus, acel drept trece asupra înlocuitorului bunului, potrivit școlii. *(Ibn Rajab, p. 53.)*

Regula 42. Obligațiile patrimoniale

Obligațiile patrimoniale privesc fie o datorie, fie un bun determinat. Dacă datoria reprezintă un drept al lui Allah, trebuie îndeplinită imediat. Altfel, nu este obligatoriu să fie îndeplinită imediat, cu excepția cazului în care i-a fost stabilit un termen; atunci nu se amână după acel termen.

Bunurile determinate sunt de două feluri:

Primul: bunurile încredințate în păstrare. Dacă au fost încredințate cu acordul proprietarilor, restituirea nu este obligatorie înainte de a fi cerute. Altfel, ele trebuie restituite imediat, dacă deținătorul cunoaște proprietarul și poate să le restituie.

Al doilea: bunurile pentru care deținătorul poartă răspunderea de despăgubire. Ele trebuie restituite imediat. *(Ibn Rajab, p. 53.)*

Regula 43. Răspunderea celui care deține bunul altuia

Cel care are în mâna sa bunul altuia, cu permisiunea Legii ori a uzanței, nu poartă răspunderea de despăgubire. În caz contrar, în general o poartă. Când permisiunea încetează pe parcursul deținerii, există mai multe categorii:

Prima: proprietatea este transferată printr-un contract obligatoriu. Dacă omul refuză să predea ceea ce este dator să predea, este asemenea celui care uzurpă. Altfel, nu poartă răspunderea, cu excepția fructelor aflate pe pom și a bunurilor vândute prin măsurare ori ceva asemănător, pe baza unei vederi anterioare ori prin descriere. S-a spus că la acestea se adaugă și bunul nedeterminat care nu a fost separat, precum o măsură de cereale dintr-o grămadă.

A doua: contractul încetează ori se desface, iar el era un contract cu contraprestație. Potrivit școlii, bunul este încredințat în păstrare. Dacă era un contract de încredințare, precum mandatul, iar deținătorul întârzie predarea, potrivit școlii nu poartă răspunderea de despăgubire.

A treia: bunul ajunge în mâna sa fără acțiunea lui, precum la moștenitorul celui care păstra un depozit. El poartă răspunderea dacă amână restituirea, deși o poate face.

Cât despre ceea ce este primit fără a dobândi proprietatea, dacă este primit în interesul celui care îl primește, acesta poartă răspunderea; dacă este primit în interesul proprietarului, nu. Dacă este primit în forma cuvenită, dar contractul se dovedește invalid, poartă răspunderea. Dacă este primit în vederea negocierii unei cumpărări, potrivit școlii poartă răspunderea atunci când prețul a fost stabilit ori proprietarii l-au acceptat; în caz contrar, îl restituie. Dacă este primit drept garanție, precum un bun dat în gaj, el are statut de bun încredințat. Printre bunurile pentru care există răspundere se află și cele fără proprietar, precum vânatul din incinta sacră, sau cele al căror proprietar nu este determinat, precum zakātul. *(Ibn Rajab, p. 55.)*

Regula 44. Declarația persoanei de încredere despre pieirea bunului

Declarația persoanei de încredere despre pieirea bunului este primită.

Spun: dacă pretinde o cauză aparentă, precum un incendiu, i se cere dovadă. La fel se procedează în privința restituirii, dacă a primit bunul în interesul proprietarului; s-a spus: ori în interesul

amândurora. Nu însă dacă restituirea este pretinsă de moștenitorul celui căruia i-a fost încredințat bunul ori de altcineva autorizat, nici dacă este pretinsă de moștenitorul persoanei de încredere. La fel se procedează cu încasatorul impozitului funciar și administratorul unui waqf, dar nu cu cel al cărui statut de persoană de încredere este cunoscut, precum un mandatar. Declarația celui care strânge zakātul, că l-a predat, este primită în toate cazurile. *(Ibn Rajab, p. 61.)*

Regula 45. Încălcarea limitelor unei încredințări

Când omul încalcă limitele unei încredințări pure, aceasta încetează, spre deosebire de încredințarea cuprinsă într-un alt raport juridic. *(Ibn Rajab, p. 64.)*

Regula 46. Contractele invalide

Contractele invalide sunt de două feluri: cele revocabile, care se constituie, și cele obligatorii. Acestea din urmă se constituie dacă nu se poate ieși din ele ori dacă efectul lor se extinde de la sine, precum intrarea în iḥrām și eliberarea din sclavie. Altfel, nu se constituie. *(Ibn Rajab, p. 65.)*

Regula 47. Despăgubirea în contractul invalid

Dacă un contract valabil impune despăgubire, o impune și forma sa invalidă; altfel, nu. Despăgubirea se face prin ceea ce a fost numit în contract. Potrivit școlii, ea se face prin valoarea echivalentă, cu excepția căsătoriei. *(Ibn Rajab, p. 67.)*

Regula 48. Predarea contraprestațiilor

Cel care dobândește un bun în schimbul altuia este proprietarul contraprestației sale. Dacă predarea unuia dintre cele două bunuri a fost amânată la un termen, predarea celuilalt poate fi cerută. Altfel, se predă întâi bunul vândut, apoi prețul, dacă acesta este datorat. În caz contrar, este desemnat cineva care să primească bunurile și să le predea în acest fel. *(Ibn Rajab, p. 69.)*

Regula 49. Primirea bunului și efectul asupra contractului

Când primirea bunului este unul dintre efectele obligatorii ale contractului, ea este valabilă înaintea sa. Când primirea ține de

încheierea deplină a contractului, ceea ce nu a fost primit devine invalid dacă părțile se despart înainte de primire, precum în vânzarea cu plată anticipată — salam. Potrivit școlii, primirea este o condiție pentru caracterul obligatoriu al contractului, nu pentru validitatea lui. *(Ibn Rajab, p. 71.)*

Regula 50. Bunul dobândit fără voia proprietarului

Dacă bunul este dobândit prin constrângere din necesitate, el este luat cu obligația unei despăgubiri datorate. La fel este dacă este dobândit pentru a înlătura o vătămare, precum prin preempțiune. Șeicul a ales însă părerea că dobândirea nu are loc decât prin plata prețului. **Spun:** această părere a fost considerată corectă în *„al-Inṣāf"*, unde se spune: *„Este posibil ca afirmațiile celor care s-au exprimat fără precizare să fie înțelese în acest sens"*[6]. *(Ibn Rajab, p. 72.)*

Regula 51. Răspunderea după dobândirea proprietății

Bunul dobândit prin contract intră în răspunderea noului proprietar când acesta îl poate primi și când este separat de bunurile altuia. Sunt exceptate fructele aflate pe pom și ceea ce a fost vândut prin măsurare ori ceva asemănător, printr-o vedere anterioară sau prin descriere. La fel este și bunul care nu poate fi mutat imediat, până când trece timpul necesar mutării lui. Potrivit școlii, însă, proprietarul poartă răspunderea, precum în cazul unui bun vândut despre care se crede că a pierit.

În lipsa unui contract, dacă dobândirea se face prin moștenire, răspunderea se stabilește asupra moștenitorului când este vorba despre un bun determinat, prezent, care poate fi primit. Dacă dobândirea are o altă cauză, precum luarea în posesie a unui lucru fără proprietar, situația este limpede. Dacă este vorba despre desemnarea bunului care i se datorează de către altcineva, bunul nu devine astfel determinat și răspunderea nu se naște decât prin primire. *(Ibn Rajab, p. 74.)*

Regula 52. Dreptul de a dispune de bunul dobândit

Ceea ce se află în proprietate se împarte în două categorii:

6 Vezi al-Inṣāf de al-Mardāwī, 4/378.

Prima categorie: este dobândit prin contract. Aceasta are două feluri:

Primul: este dobândit în schimbul unei contraprestații, fie prin vânzare, fie altfel. În cazul vânzării, dacă bunul se află în răspunderea cumpărătorului, el poate dispune singur de el; altfel, nu. Sunt exceptate fructele de pe pom. Prețul care nu poate fi încă primit are același statut ca bunul vândut, dar este valabilă vânzarea unei datorii în schimbul unui alt bun datorat. În celelalte contracte situația este asemănătoare. S-a spus că, dacă desfacerea contractului este legată de pieirea bunului, nu se poate dispune de el înainte de primire.

Al doilea: este dobândit fără contraprestație. Atunci este valabil să se dispună de el din simplul fapt al dobândirii proprietății.

A doua categorie: este dobândit fără contract. Se poate dispune de el dacă proprietatea a fost determinată; altfel, nu, precum în vânzarea unei alocații înainte de primire sau a prăzii de război. Conducătorul poate însă vinde prada și împărți prețul, dintr-un interes legitim. *(Ibn Rajab, p. 78.)*

Regula 53. Dreptul legat de un bun și libertatea de dispoziție

Dacă de un bun este legat un drept al lui Allah sau al unei persoane determinate, este împiedicată dispunerea de el. Dacă acel drept s-a stabilit definitiv, actul de dispoziție se desface; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 86.)*

Regula 54. Actul care înlătură dreptul altuia

Actul de dispoziție care înlătură dreptul altuia este oprit. *(Ibn Rajab, p. 89.)*

Regula 55. Dispoziția făcută de cel care poate dobândi proprietatea

Actul de dispoziție făcut de cel care are posibilitatea de a dobândi proprietatea nu este el însuși o dobândire a proprietății; prin urmare, nu produce efecte. În unele situații există divergență. *(Ibn Rajab, p. 91.)*

Regula 56. Condițiile contractului în ansamblu

În general, condițiile contractului trebuie să fie îndeplinite în ansamblu, nu în fiecare parte privită separat. Aceasta este, în general, poziția școlii. În privința altor moduri de dobândire decât contractul, precum moștenirea, există divergență; potrivit școlii, condiția este cerută. *(Ibn Rajab, p. 95.)*

Regula 57. Hotărârea și interdicția ori impedimentul

Când o hotărâre este însoțită de interdicția producerii ei, ea nu se stabilește. Când este însoțită de un impediment, poziția aparentă a școlii este că se stabilește. *(Ibn Rajab, p. 97.)*

Regula 58. Încetarea unui lucru oprit

Cel care încetează un lucru de la care este oprit se poate afla în mai multe situații:

Prima: interdicția privește doar săvârșirea efectivă a acelui lucru, precum cel care intră în iḥrām purtând o haină cusută și o scoate. Scoaterea ei nu este considerată o nouă săvârșire a acelui lucru.

A doua: este împiedicat să îl săvârșească într-un anumit timp, iar acel timp îl surprinde în timp ce îl săvârșește. Cel care se retrage în timp ce raportul intim este oprit are statutul celui care săvârșește raportul intim. S-a spus și contrariul. **Spun:** aceasta din urmă este părerea mai întemeiată.

A treia: știe că, de îndată ce intră în acel act, va fi împiedicat de la el. Există două păreri despre începerea lui; din cuvintele lor reiese interdicția.

A patra: începe un act pentru a se elibera de un lucru oprit, cunoscând situația. Se discută două aspecte: întâi, validitatea căinței sale, pe care școala o afirmă; apoi, hotărârile legate de acel act, care sunt multe și asupra cărora există divergență. *(Ibn Rajab, p. 104.)*

Regula 59. Desfacerea unui act al cărui obiect nu mai există

Desființările pot privi ceea ce nu mai există. Contractele, însă, nu pot privi decât ceva existent, chiar dacă existența este numai juridică. *(Ibn Rajab, p. 107.)*

Regula 60. Revocarea care aduce o pagubă

Desfacerea unui contract revocabil este oprită dacă aduce o pagubă celui care are un drept legat de el, iar paguba nu a fost înlăturată prin ceva precum o despăgubire. *(Ibn Rajab, p. 110.)*

Regula 61. Încetarea autorității generale și speciale

În privința celui care deține autoritatea generală — conducătorul —, dacă spunem că răspunderea pentru eroarea lui revine rudelor care suportă despăgubirea de sânge, iar el este un mandatar, el se poate retrage, iar musulmanii îl pot elibera din funcție dacă le cere acest lucru. Potrivit școlii, eroarea sa în judecată este suportată din vistieria publică.

Cel a cărui autoritate este specială, dacă îl reprezintă pe conducător, precum un ministru, încetează din funcție la moartea ori destituirea acestuia, asemenea unui mandatar. Dacă îi reprezintă pe musulmani, precum un guvernator cu autoritate generală, nu încetează din funcție. Același lucru se aplică judecătorilor, potrivit școlii. Cât despre înlocuitorii lor, cei cu însărcinare specială au statutul mandatarului; potrivit școlii, la fel și cei cu însărcinare generală.

Cel care acționează pentru o persoană al cărei drept de dispoziție este particular este de două feluri:

Primul: este însărcinat de proprietar; atunci este mandatar.

Al doilea: este însărcinat de persoana care deține autoritatea, precum ocrotitorul unui orfan sau administratorul unui waqf. El nu încetează din funcție prin moartea celor care l-au însărcinat. *(Ibn Rajab, p. 113.)*

Regula 62. Cunoașterea revocării

Revocarea nu se stabilește înainte ca ea să fie cunoscută, potrivit școlii. Sunt exceptați judecătorul, depozitarul și mandatarul însărcinat cu aplicarea talionului, atunci când îl aplică după ce persoana care i-a dat mandatul a iertat, fără ca el să știe despre iertare. *(Ibn Rajab, p. 114.)*

Regula 63. Cunoașterea celui al cărui acord nu este cerut

Nu se cere cunoașterea celui al cărui acord nu este cerut. Șeicul a spus că nu este cerut nici un judecător pentru desfacere. Potrivit școlii, judecătorul este totuși cerut dacă divergența este atât de puternică, încât hotărârea sa să nu poată fi anulată. *(Ibn Rajab, p. 115.)*

Regula 64. Acțiunea făcută fără a cunoaște permisiunea

Ceea ce depinde de permisiune poate fi făcut fără a o cunoaște, deși ea exista la acel moment. Există două păreri dacă situația are statutul permisiunii cunoscute. Potrivit școlii, îl are în chestiunile în care se ia în considerare realitatea faptelor, precum tranzacțiile, nu în chestiuni ca divorțul și cele asemănătoare. *(Ibn Rajab, p. 116.)*

Regula 65. Actul făcut asupra a ceea ce nu este socotit proprietate

Dacă omul dispune de ceva despre care nu crede că îi aparține, apoi se dovedește că îi aparține, actul este valabil. Dacă însă divorțează de o femeie ori eliberează o persoană pe care o crede străină de el, actul produce efecte potrivit școlii. *(Ibn Rajab, p. 117.)*

Regula 66. Sprijinirea pe un temei greșit

Actul celui care s-a sprijinit pe un temei a cărui greșeală a fost apoi dovedită este valabil dacă exista un alt temei pe care să se poată sprijini; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 118.)*

Regula 67. Dreptul de regres după o donație sau o scutire

Dacă cel îndreptățit să ceară restituirea unei sume o primește înapoi prin donație ori este scutit de ea, există două păreri dacă mai poate cere echivalentul ei. În general, școala afirmă dreptul de regres. *(Ibn Rajab, p. 119.)*

Regula 68. Îndoiala asupra unei condiții

Dacă cineva face un act îndoindu-se de îndeplinirea unei condiții a lui, actul nu este valabil dacă presupune o intenție fermă. Altfel, este valabil, condiționat de existența condiției sale. *(Ibn Rajab, p. 120.)*

Regula 69. Înlocuirea celui însărcinat cu o lucrare

Cel care încheie un contract pentru o lucrare poate pune pe altcineva să o îndeplinească dacă lucrarea s-a stabilit ca obligație în sarcina lui, precum printr-o închiriere de servicii. Dacă dreptul de a o îndeplini provine din permisiune, nu poate face aceasta decât cu autorizare sau pe baza unui indiciu. Între cele două situații se află autoritatea stabilită prin Lege, precum cea a ocrotitorului la căsătorie, ori prin contract, precum cea a ocrotitorului unui orfan. Potrivit școlii, cei doi au în toate cazurile dreptul să pună pe altcineva să lucreze, iar judecătorul îl are în ceea ce nu poate îndeplini el însuși. *(Ibn Rajab, p. 123.)*

Regula 70. Autorul particular și generalitatea actului

Autorul particular al unei acțiuni nu este cuprins în generalitatea acțiunii tranzitive decât dacă există un indiciu. *(Ibn Rajab, p. 125.)*

Regula 71. Bunuri din care se poate mânca fără permisiune

Bunurile din care se poate mânca fără autorizare sunt de două feluri:

Primul: bunuri de care este legat dreptul altuia, precum fructele și cele asemănătoare lor, pentru care se datorează zakāt.

Al doilea: bunuri aflate în proprietate. Dacă proprietarul lor nu este determinat, precum în cazul unui animal de sacrificiu, este permis și să se dăruiască din ele. Dacă le mănâncă în întregime,

datorează despăgubire pentru cantitatea minimă căreia i se poate spune o parte. Dacă proprietarul este determinat, iar omul are autoritate asupra bunului pentru a-l păstra, precum asupra unui gaj, poate să-l călărească și să bea din laptele lui în schimbul cheltuielii de întreținere. Altfel, precum în cazul ocrotitorului unui orfan, poate mânca potrivit muncii sale, dacă are nevoie. Dacă nu are autoritate, poate face aceasta când trece pe lângă fructe ori ceva asemănător, fără să existe un paznic sau un zid în jurul lor. *(Ibn Rajab, p. 130.)*

Regula 72. Hrana și îmbrăcămintea stipulate pentru lucrător

Dacă hrana și îmbrăcămintea sunt stipulate într-un contract obligatoriu cu contraprestație, ele devin proprietatea lucrătorului, asemenea altor contraprestații. Altfel, lucrătorului îi este numai îngăduit să le folosească atât timp cât lucrează, iar la terminarea lucrării le restituie. *(Ibn Rajab, p. 132.)*

Regula 73. Stipularea unui folos în contract

Stipularea unui folos de către una dintre părțile contractante este valabilă dacă el este primit în schimbul unei contraprestații; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 134.)*

Regula 74. Plata celui care lucrează fără înțelegere prealabilă

Lucrătorul nu are drept la plată fără o stipulație, cu excepția situației în care a îndeplinit o lucrare de folos general sau a salvat un bun ocrotit de Lege. La fel este și dacă își oferea serviciile pentru acea muncă, iar omul i-a autorizat îndeplinirea ei. *(Ibn Rajab, p. 135.)*

Regula 75. Cheltuiala făcută pentru altcineva

Cel care plătește pentru altcineva o datorie obligatorie — nu însă ceva precum zakātul — sau cheltuiește pentru un lucru asupra căruia el însuși are un drept poate cere restituirea dacă a avut intenția să o ceară. *(Ibn Rajab, p. 137.)*

Regula 76. Refuzul unui asociat de a înlătura o pagubă

Dacă un asociat refuză să contribuie la înlăturarea unei pagube ori la păstrarea unui folos, este constrâns să o facă. *(Ibn Rajab, p. 142.)*

Regula 77. Bunul distinct unit cu proprietatea altuia

Dacă de bunul unui om se unește un alt bun distinct, subordonat lui, proprietarul acestuia din urmă îl poate desprinde. Altfel, proprietarul bunului principal îl poate dobândi dacă păstrarea proprietății comune ori desprinderea îi aduce o pagubă. *(Ibn Rajab, p. 147.)*

Regula 78. Afectarea proprietății altuia pentru a o repara pe a sa

Cel care provoacă un neajuns bunului altuia pentru a-și repara propriul bun datorează despăgubire, cu excepția cazului în care proprietarul a fost neglijent ori a dat permisiune, iar celălalt nu poate fi constrâns să elibereze bunul. Dacă a îngăduit ocuparea bunului, iar celălalt nu poate fi constrâns să-l elibereze, potrivit școlii se datorează despăgubire. *(Ibn Rajab, p. 150.)*

Regula 79. Cultivarea pământului altuia

Cultivarea pământului altuia se împarte în mai multe situații:

Prima: are loc fără drept, precum prin uzurpare. Dacă proprietarul găsește cultura înainte de recoltare, o dobândește în schimbul cheltuielilor sau o lasă până la recoltare, cerând arenda obișnuită. După recoltare, are drept la arendă. De la Aḥmad se transmite și că poate dobândi cultura.

A doua: cineva seamănă o cultură care nu ajunge la maturitate în durata stabilită. El are statutul celui care uzurpă, dar, potrivit școlii, proprietarul o poate smulge. La fel este dacă însămânțează ceva mai vătămător decât ceea ce fusese stabilit. Potrivit școlii, proprietarul are drept la arenda obișnuită, nu la dobândirea culturii.

A treia: însămânțează în temeiul unui contract invalid; proprietarului i se cuvine arenda obișnuită. Șeicul a dedus o

părere potrivit căreia acesta poate dobândi cultura, iar cuvintele lui Aḥmad pot fi înțelese astfel.

A patra: însămânțează în temeiul unui contract cu cineva despre care crede că are autoritatea necesară, dar se dovedește contrariul — de pildă, pământul aparține altuia. S-a spus că are statutul celui care uzurpă și s-a spus că are statutul celui care a împrumutat bunul spre folosință.

A cincea: a însămânțat pământul, apoi proprietatea s-a transferat. Dacă pământul era închiriat, nu apare o nouă arendă prin schimbarea proprietarului. **Spun:** din momentul cumpărării, arenda îi revine cumpărătorului; altfel, potrivit școlii, de asemenea nu se datorează arendă.

A șasea: șuvoiul a dus semințele lui pe pământul altuia. Părerea mai cunoscută este că situația are statutul celei de-a șaptea.

A șaptea: cultura celui care a primit pământul cu împrumut spre folosință; ea este lăsată până la recoltare în schimbul arendei obișnuite. *(Ibn Rajab, p. 152.)*

Regula 80. Plantele care se recoltează în mod repetat

Plantele care se recoltează în mod repetat de la aceeași rădăcină, precum legumele și cele asemănătoare lor, au, potrivit școlii, statutul pomilor, nu al culturilor semănate. *(Ibn Rajab, p. 157.)*

Regula 81. Creșterea unită cu bunul restituit

Dacă un bun revine prin desfacerea contractului, creșterea unită cu el îl urmează. Textul transmis spune însă contrariul; aceasta este părerea aleasă de șeic[7] și de Ibn ʿAqīl. Creșterea urmează bunul în privința răspunderii de despăgubire și a suspendării efectelor. La fel este și în contract, din momentul acceptării. *(Ibn Rajab, p. 157.)*

Regula 82. Creșterea desprinsă din bun

Creșterea desprinsă fie provine din bunul însuși, precum un urmaș născut ori fructele, fie provine din altceva, dar prin mijlocirea lui. Drepturile se împart în mai multe categorii:

7 Vezi al-Fatāwā al-kubrā, 5/390.

Prima categorie: dreptul provine dintr-un contract. Dacă acesta privește bunurile după apariția creșterii, creșterea nu le urmează, cu excepția celei care rămâne unită cu ele, precum părul, și a celei ascunse în alcătuirea lor, precum laptele. La fel este urmașul născut în cazul unei eliberări din sclavie amânate până la moarte; potrivit școlii, însă, nu îl urmează.

Dacă dreptul exista înaintea creșterii, iar contractul transferă proprietatea, sunt două feluri:

Primul fel: contractul produce efecte necondiționat. Dacă privește numai bunul, precum un testament prin care acesta este lăsat cuiva, numai urmașul născut îl urmează, potrivit școlii. Dacă privește folosința și o cuprinde în întregime, precum un waqf, creșterea o urmează, chiar și urmașul născut, potrivit unei păreri; aceasta este poziția școlii. Altfel, precum în închiriere, nu o urmează. Dacă privește atât bunul, cât și folosința, cu ori fără contraprestație, creșterea le urmează.

Al doilea fel: contractul nu produce efecte necondiționat. Dacă duce la transferul proprietății, creșterea îl urmează când anularea lui nu este posibilă, precum contractul de eliberare prin răscumpărare — kitābah. Altfel, nu îl urmează. Dacă nu duce la transferul proprietății, creșterea îl urmează dacă privește bunul și este obligatoriu; altfel, nu. Este exceptată răspunderea de despăgubire: potrivit unei păreri, aceasta este impusă pentru creștere dacă ea se află, în această privință, în aceeași situație ca bunul de bază. Din cuvintele lor reiese această părere.

A doua categorie: dreptul de desfacere a contractului. Creșterea nu urmează bunul, chiar dacă provine din bunul însuși, potrivit părerii mai corecte.

A treia categorie: un drept care nu provine nici din contract, nici din desfacere. Dacă este proprietate, precum moștenirea, creșterea urmează bunul. Altfel, nu; dacă dreptul poate fi anulat, nu îl urmează. Cel care a încălcat limitele răspunde pentru pieirea creșterii asemenea pieirii bunului de bază. Împlinirea sarcinii este o creștere unită cu bunul. Cât despre inflorescența curmalului, există mai multe căi de clasificare. A treia este că, dacă a fost polenizată, este desprinsă; altfel, este unită.

Spun: aceasta este părerea mai întemeiată,

لأن النبي ﷺ جعله بعد التأبير للبائع

fiindcă Profetul, Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace, a atribuit-o vânzătorului după polenizare.

Potrivit școlii, dacă învelișul ei s-a desfăcut, este desprinsă; altfel, este unită. *(Ibn Rajab, p. 163.)*

Regula 83. Fructele curmalilor la transferul proprietății

Dacă proprietatea asupra curmalilor se transferă prin contract sau printr-un drept cuvenit, creșterea unită cu ei și fructele îi urmează, nu însă dacă fructele au fost polenizate. Aceasta se aplică și dobândirii prin preempțiune, chiar dacă nu erau polenizate la momentul vânzării, potrivit școlii. La desfacerea contractului, fructele urmează curmalii dacă spunem că sporul desprins urmează bunul. Potrivit școlii, nu îl urmează. *(Ibn Rajab, p. 174.)*

Regula 84. Hotărârile legate de sarcină

Hotărârile legate de sarcină sunt de două feluri:

Primul: cele care privesc altceva decât fătul. Ele se stabilesc prin simpla existență a sarcinii. Dacă se dovedește că sarcina nu exista ori că fătul murise, hotărârile sunt anulate.

Al doilea: cele care privesc fătul însuși. Dacă depind de viața lui, sunt anulate când se naște mort. Altfel, există divergență. Poziția aparentă a școlii este că, în general, ele se stabilesc. *(Ibn Rajab, p. 178.)*

Regula 85. Cinci feluri de drepturi

Drepturile sunt de cinci feluri:

Dreptul de proprietate, precum dreptul stăpânului asupra bunului sclavului cu contract de răscumpărare.

Dreptul de a dobândi proprietatea, precum al tatălui asupra bunului copilului său.

Dreptul de folosință, precum punerea unei grinzi pe zidul vecinului.

Dreptul de folosință exclusivă, în care nimeni nu îl poate îndepărta pe titular și care nu poate fi cedat în schimbul unei contraprestații, precum ocuparea unui loc într-o moschee ori ceva asemănător.

Dreptul de a-și recupera creanța, precum dreptul creditorului asupra bunului dat în gaj. *(Ibn Rajab, p. 188.)*

Regula 86. Feluri de dobândire a proprietății

Dobândirea proprietății are mai multe feluri:

Asupra bunului în sine, precum asupra unui bun lăsat prin testament.

Asupra folosinței, fie pentru totdeauna, precum folosința lăsată prin testament ori un waqf, fie pentru o perioadă, precum bunul închiriat sau cel vândut cu rezervarea folosințelor sale.

Asupra amândurora, ca în celelalte bunuri dobândite printr-o cauză care implică această dobândire, precum moștenirea și cele asemănătoare. S-a spus că bunurile în sine nu se dețin, ci aparțin lui Allah, fiind folosite potrivit celor legiferate: dacă omul este numit proprietarul lor în sens absolut, expresia este tolerată; altfel, este limitată la ceea ce îi este specific. Șeicul a ales această părere și a menționat consensul învățaților jurisprudenței.

Al patrulea: dobândirea dreptului de utilizare, precum împrumutul spre folosință. *(Ibn Rajab, p. 195.)*

Regula 87. Transferul proprietății și al folosinței

În general, proprietatea deplină poate fi transferată cu ori fără contraprestație. La fel, proprietatea asupra folosințelor, dobândită printr-un contract obligatoriu, nu însă către cineva care ar aduce o vătămare mai mare.

Cât despre dreptul de utilizare, dreptul de a dobândi proprietatea și dreptul de folosință exclusivă, în principiu ele pot fi transferate fără contraprestație cuiva care ia locul titularului, dacă drepturile sunt obligatorii. Dacă au fost stabilite pentru a înlătura o pagubă, precum preempțiunea, nu pot fi transferate; titularul poate însă primi o contraprestație pentru renunțarea la ele și pentru situația contrară.

Vânzarea folosințelor este valabilă atunci când ele pot face obiectul unei contraprestații împreună cu bunurile cărora le aparțin. Altfel, există divergență. Poziția aparentă a școlii este că este permisă, deoarece închirierea unui waqf, a serviciilor omului liber și a pământului cucerit prin forță este valabilă, fără a fi valabilă vânzarea lor. Allah știe mai bine. *(Ibn Rajab, p. 197.)*

Regula 88. Folosirea drumului

Folosirea drumului sau amplasarea pe el a unui lucru de care să se beneficieze este oprită dacă aduce o vătămare și drumul este îngust. Altfel, dacă este ceva permanent pentru un folos particular, este oprit. În celelalte cazuri există divergență; școala permite ceea ce este spre un folos general. *(Ibn Rajab, p. 201.)*

Regula 89. Cauzele răspunderii de despăgubire

Cauzele răspunderii de despăgubire sunt contractul și deținerea bunului, despre care s-a vorbit la regula 43. **A treia cauză:** distrugerea fără drept, prin acțiune directă ori printr-o cauză. Cel care deschide o colivie, iar ceea ce se află în ea zboară, răspunde pentru pierdere. Ibn ʿAqīl a spus că nu răspunde dacă vietatea obișnuia să se întoarcă ori dacă răspunderea poate fi atribuită acesteia, precum în cazul unui sclav. *(Ibn Rajab, p. 204.)*

Regula 90. Luarea în stăpânire a bunului altuia

Cel care ia în stăpânire bunul altuia nu poartă răspunderea dacă proprietarul i-a dat permisiune. Altfel, dacă nu are nici autoritate asupra bunului, nici un drept de a-i dobândi proprietatea, poartă răspunderea. *(Ibn Rajab, p. 206.)*

Regula 91. Bunurile și persoanele libere

Bunurile patrimoniale propriu-zise sunt supuse răspunderii de despăgubire prin deținere și prin contract. Dacă nu au fost primite, în privința contractului există distincțiile menționate la regula 52.

Ceea ce nu este pur patrimonial este de două feluri:

Primul: ceea ce are o parte din statutul libertății, precum mama copilului stăpânului ei. Pentru aceasta există răspundere prin deținere și, prin analogia școlii, și prin contract.

Al doilea: omul pe deplin liber, asupra căruia nu există deținere în acest sens. *(Ibn Rajab, p. 207.)*

Regula 92. Răspunderea când bunul se află încă la proprietar

Există divergență dacă se stabilește răspunderea de despăgubire în timp ce bunul se află în deținerea proprietarului. Părerea mai întemeiată este că răspunderea se stabilește dacă puterea proprietarului asupra bunului a fost înlăturată; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 208.)*

Regula 93. Primirea bunului uzurpat pentru a-l păstra

Cine primește un bun uzurpat de la cel care l-a uzurpat pentru a-l păstra este o persoană de încredere. În celelalte cazuri, poartă răspunderea. Despăgubirea rămâne în sarcina lui dacă știa ori dacă l-a primit asumându-și răspunderea pentru el; altfel, revine uzurpatorului, chiar și pentru ceea ce i-a fost de folos celui care l-a primit, potrivit școlii. Dacă proprietarul bunului îl primește, nu mai poate cere despăgubire pentru ceea ce ar fi rămas în răspunderea sa dacă ar fi fost un străin. *(Ibn Rajab, p. 210.)*

Regula 94. Predarea bunului altuia unei alte persoane

Dacă predarea bunului altuia este permisă, cel care îl primește are același statut ca cel care îl predă. Altfel, amândoi poartă răspunderea. Se poate deduce și părerea că numai primul poartă răspunderea. *(Ibn Rajab, p. 216.)*

Regula 95. Greșeala în distrugerea ori administrarea unui bun

Cel care distruge ceea ce crede că îi aparține sau dispune de ceva crezând că are autoritate asupra lui, apoi greșeala se dovedește, poartă răspunderea. Dacă s-a sprijinit pe un raționament pus în aplicare, poziția aparentă a școlii este tot răspunderea.

Dacă a existat o cauză care l-a îndemnat la act, răspunde cel care a produs acea cauză, atunci când era permis să se bazeze pe ea. Altfel, răspunde cel care a distrus bunul, dacă de acea faptă este legată o hotărâre care se pronunță împotriva lui; în caz contrar, nu există răspundere. *(Ibn Rajab, p. 217.)*

Regula 96. Predarea pentru altcineva a unui bun datorat

Cel care predă pentru altcineva un bun determinat pe care acela avea obligația să-l predea, având autoritatea necesară, îndeplinește obligația și nu poartă răspunderea. Altfel, situația este inversă, cu excepția cazului în care bunul este individualizat sau este predat proprietarului său determinat, precum bunul uzurpat. *(Ibn Rajab, p. 221.)*

Regula 97. Bunul al cărui proprietar este necunoscut ori absent

Cel care are în mâna sa sau datorează un bun al cărui proprietar este necunoscut îl poate da ca milostenie în numele lui, păstrând răspunderea de despăgubire. Îl poate și dobândi în schimbul valorii sale, pe care o dă ca milostenie în bani. Aceasta este menționată explicit. Se poate deduce și o altă părere din chestiunea mandatarului care vinde către sine.

Dacă bunul aparține unui om absent, îl poate da ca milostenie dacă este puțin ori dacă nu mai există speranță să se întoarcă și nu are moștenitor. Altfel, nu poate, decât cu autorizarea judecătorului. *(Ibn Rajab, p. 224.)*

Regula 98. Identificarea bunului cu proprietar necunoscut

Bunul al cărui proprietar este necunoscut se predă celui care îl descrie, dacă nu este revendicat de cel în mâna căruia se află. *(Ibn Rajab, p. 226.)*

Regula 99. Oferirea gratuită a unui folos necesar

Folosințele de care există nevoie trebuie oferite gratuit. La fel, bunurile în sine, dacă pot fi oferite cu ușurință datorită mulțimii lor și fără vătămare. *(Ibn Rajab, p. 227.)*

Regula 100. Actul asumat prin legământ

Actul asumat prin legământ are statutul actului recomandat. Potrivit școlii, are statutul actului obligatoriu. *(Ibn Rajab, p. 228.)*

Regula 101. Îndeplinirea a jumătate din fiecare alternativă

Dacă omul are de ales între două lucruri, există divergență dacă este suficient să îndeplinească jumătate din fiecare. Potrivit școlii, este suficient dacă amândouă sunt de același fel. Altfel, precum hrănirea și postul într-o ispășire, nu este suficient. *(Ibn Rajab, p. 229.)*

Regula 102. Dobândirea unui lucru permis printr-o cale oprită

Nu se ia în considerare o cale oprită prin care omul obține permisiunea unui lucru sau înlătură o obligație, în chestiunile spre care sufletele sunt înclinate. *(Ibn Rajab, p. 229.)*

Regula 103. Întreruperea a ceea ce trebuie să fie continuu

Separarea nu dăunează lucrului pentru care continuitatea este o condiție dacă acesta este socotit totuși continuu. *(Ibn Rajab, p. 230.)*

Regula 104. Asumarea unei obligații nedeterminate

Asumarea unui lucru necunoscut este valabilă dacă nedeterminarea este valabilă în bunurile care îl alcătuiesc ori în ceea ce face obiectul său. Altfel, școala admite validitatea în unele situații. *(Ibn Rajab, p. 231.)*

Regula 105. Actul raportat la ceva nedeterminat

Ceea ce este raportat la ceva nedeterminat se împarte în două categorii:

Prima categorie: actul constitutiv. Este de două feluri:

Primul fel: contractele. Ele au mai multe tipuri:

Primul: schimburi propriu-zise, donații și garanții. Acestea nu sunt valabile când privesc bunuri nedeterminate.

Al doilea: schimburi care nu sunt propriu-zise, precum darul de căsătorie. Părerea mai corectă este validitatea.

Al treilea: donația legată de moarte. Este valabilă, iar moștenitorii determină bunul, potrivit școlii. La fel sunt contractele de îngăduire a folosirii, de asociere și de încredințare pură. Dacă însă nedeterminarea privește proprietatea, contractul

este valabil dacă va duce la cunoașterea bunului. Altfel, potrivit școlii, nu este valabil.

Al doilea fel: desființările. Actul este valabil dacă în el predomină extinderea de la sine a efectului, precum eliberarea din sclavie; altfel, nu.

A doua categorie: declarația despre un fapt. Dacă privește religia ori cuprinde un drept care nu este afirmat pentru sine împotriva altuia, este primită. Dacă dreptul este afirmat pentru sine, nu este primită, cu excepția chestiunilor în care nedeterminarea este permisă.

Completare: numele cu mai multe înțelesuri intră în ceea ce este nedeterminat dacă nu a fost intenționat un anumit înțeles. Dacă a fost intenționat, actul nu este valabil atunci când mărturia este o condiție a lui. *(Ibn Rajab, p. 233.)*

Regula 106. Ceea ce este greu de verificat

Când este greu să se țină seama de ceea ce este necunoscut, acesta este tratat asemenea unui lucru inexistent. *(Ibn Rajab, p. 237.)*

Regula 107. Dobândirea proprietății asupra a ceea ce nu există

Ceea ce nu există nu poate fi dobândit ca obiect principal al proprietății, ci numai urmând un alt bun. *(Ibn Rajab, p. 238.)*

Regula 108. Ordinea incertă a unor evenimente

Ceea ce ar putea fi succesiv ori simultan este socotit succesiv din punct de vedere juridic. *(Ibn Rajab, p. 240.)*

Regula 109. Interdicția asupra unuia dintre mai multe lucruri

Dacă omul este oprit de la ceva nedeterminat ori de la un lucru determinat dintre mai multe bunuri, dar acesta nu se mai poate deosebi, îi sunt oprite toate înainte de identificarea lui. Cel care combină două lucruri între care combinarea este, în mod specific, oprită, dacă le face în același timp, este oprit de la amândouă. Dacă însă unul poate interveni valabil asupra celuilalt, nu este împiedicat de la el. Interdicția exprimată printr-un nume cu înțeles comun le cuprinde pe toate. *(Ibn Rajab, p. 241.)*

Regula 110. Alegerea între două drepturi
Cel care are dreptul la unul dintre două lucruri, apoi îl alege ori renunță la unul, îl tratează pe celălalt în sensul contrar. Dacă refuză să aleagă, vătămând pe altcineva, dreptul său încetează dacă nu era stabilit definitiv. Altfel, se recuperează dreptul inițial dacă este patrimonial; dacă nu, este constrâns să aleagă. Dacă el este deopotrivă îndreptățit și obligat față de un altul, iar el desemnează persoana îndreptățită, dreptul este recuperat. S-a spus că este reținut până când îl îndeplinește; altfel, este reținut pentru a desemna persoana îndreptățită. Ceea ce este datorat de el se recuperează dacă este posibil. *(Ibn Rajab, p. 244.)*

Regula 111. Stabilirea numai a unuia dintre două efecte
Dacă o cauză impune două lucruri și se stabilește numai unul dintre ele, potrivit școlii omul este ținut de acel lucru. *(Ibn Rajab, p. 245.)*

Regula 112. Interdicția mai ușoară în caz de necesitate
Cel aflat în necesitate dă întâietate lucrului a cărui interdicție este mai ușoară. **Spun:** dacă un lucru oprit se amestecă ori nu se mai deosebește de unul permis, iar lucrul oprit poate fi îngăduit în caz de necesitate, omul poate cerceta și alege după aprecierea sa. Altfel, trebuie să se abțină de la amândouă. Aceasta a spus-o Ibn al-Qayyim[8]. *(Ibn Rajab, p. 246.)*

Regula 113. Împărțirea unei mulțimi asupra alteia
Dacă o mulțime alcătuită din mai multe elemente este distribuită asupra alteia, iar un indiciu arată că fiecare element al primeia se distribuie asupra elementelor celeilalte ori asupra întregii mulțimi, acel indiciu este urmat. Altfel, mai cunoscută este a doua variantă. Dacă omul vinde un bun supus regulilor ribā în schimbul unuia de același fel, iar unul sau amândouă sunt însoțite de ceva de alt fel, contractul este invalid. De la Aḥmad se transmite și că nu este invalid dacă amândouă sunt astfel însoțite

8 Vezi Badā'iʿ al-fawā'id, 4/832.

ori dacă bunul singur este mai mult decât cantitatea de același fel însoțită de altceva, fără să fie vorba despre o stratagemă.

Distribuirea fiecărui element nu este însă posibilă în contractele care transferă proprietatea, deoarece nu este posibil ca două persoane să dețină un bun, fiecare deținându-l în întregime. Sunt exceptate testamentul prin care bunul este lăsat unuia, apoi altuia: ei împart bunul prin concurența drepturilor, iar dacă testamentul pentru unul devine invalid, celălalt îl primește în întregime. La fel este un waqf pentru o persoană determinată ori o categorie descrisă, generație după generație. Dacă rămâne o singură persoană din prima generație, a doua nu primește nimic. La fel sunt cuvintele: *„Copiii mei, apoi copiii lor”*. Șeicul a spus: *„Fiecărui copil îi trece ceea ce îi revenea tatălui său”*[9]. *(Ibn Rajab, p. 247.)*

Regula 114. Asocierea fără stabilirea cotelor

Asocierea exprimată fără precizare este nedeterminată. Potrivit școlii, ea este înțeleasă ca împărțire în jumătăți, cu excepția recunoașterii unui drept. Fiecare dintre participanți arată că deține o jumătate; este posibil și ca el să dețină o parte din fiecare parte. *(Ibn Rajab, p. 256.)*

Regula 115. Concurența și împărțirea drepturilor

Îndreptățirea comună este de două feluri:

Primul: concurența drepturilor; întregul îi revine celui rămas singur, precum în dreptul de preempțiune.

Al doilea: îndreptățirea pe cote; fiecare are partea sa, precum atunci când proprietatea este transferată mai multor persoane. *(Ibn Rajab, p. 256.)*

Regula 116. Dobândirea târzie a unui drept

Când cineva dobândește un drept după cauza definitiv stabilită care i-l dă, efectele lui încep de la dobândire. S-a spus: de la apariția cauzei. Poziția școlii diferă după situație. La fel sunt actele de adorare pentru care o condiție se poate îndeplini în

9 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 31/83.

cursul lor. Potrivit școlii, efectele lor încep de la îndeplinirea condiției. *(Ibn Rajab, p. 265.)*

Regula 117. Contractul condiționat de două situații
Dacă un contract este suspendat de o condiție care se poate realiza în două situații cu hotărâri diferite, iar una este imposibilă potrivit Legii, aceasta este ignorată. Altfel, există două păreri despre care situație predomină, iar pozițiile școlii diferă. *(Ibn Rajab, p. 267.)*

Regula 118. Desfacerea suspendată de un contract ulterior
Desfacerea suspendată de propriul său contract este valabilă dacă acel contract este urmărit de Lege; altfel, nu. Dacă eliberarea din sclavie este condiționată de dobândirea proprietății, ea produce efecte, dar nu și divorțul condiționat de căsătorie. *(Ibn Rajab, p. 268.)*

Regula 119. Regula generală și o hotărâre particulară
Dacă unor elemente ale unui enunț general le este atribuită o hotărâre particulară, iar amândouă se află în aceeași vorbire continuă, particularul este tratat potrivit hotărârii sale. Altfel, dacă vorbitorul poate reveni asupra celor spuse, acest lucru este valabil. Când nu poate — precum în cazul vorbelor Legiuitorului —, hotărârea particulară are întâietate. În celelalte cazuri apare o opoziție.

Două observații:

Prima: dacă se întâlnesc un temei general și unul particular al îndreptățirii, se ia potrivit celui particular. Astfel, dacă omul lasă prin testament vecinilor săi și unei persoane determinate dintre ei, aceasta nu primește din partea generală a vecinilor.

A doua: dacă se întâlnesc mai multe calități care dau dreptul de a primi, se primește pentru fiecare calitate atunci când temeiurile sunt diferite; altfel, nu. Dacă omul lasă prin testament unei rude, persoana care îi este rudă pe două căi este egală cu cea care îi este rudă pe o singură cale. *(Ibn Rajab, p. 269.)*

Regula 120. Rudenia pe două căi
Persoana înrudită pe două căi are întâietate față de cea înrudită pe o singură cale, chiar dacă prin una dintre ele nu ar primi dreptul. *(Ibn Rajab, p. 273.)*

Regula 121. Întinderea enunțului general
Enunțul general cuprinde toate elementele sale, cu excepția celor pentru care nu este folosit ori pentru care nu se folosește decât însoțit de o calificare, precum *„apa de trandafiri”*, care nu este cuprinsă în simplul cuvânt *„apă”*. Dacă această calificare predomină în folosirea lui, există două păreri; școala afirmă cuprinderea. *(Ibn Rajab, p. 274.)*

Regulile 122–124. Restrângerea enunțului general
Enunțul general este restrâns prin uzanță și prin Lege; potrivit școlii, și prin cauza care l-a determinat. *(Ibn Rajab, p. 276, 277, 278.)*

Regula 125. Intenția și întinderea cuvintelor
Intenția restrânge enunțul general și poate generaliza enunțul particular, prin consens. Potrivit școlii, ea limitează și enunțul absolut. *(Ibn Rajab, p. 279.)*

Regula 126. Situații cuprinse în formulare, dar neurmărite
Dacă enunțul general cuprinde situații care nu sunt urmărite din pricina unui impediment ori a rarității lor, iar vorbitorul nu le-a intenționat, potrivit școlii ele, în general, nu intră în enunț. Se acordă întâietate cercetării indiciilor. *(Ibn Rajab, p. 283.)*

Regula 127. Acțiunea directă și cauza distrugerii
Când o distrugere a cărei răspundere este certă provine dintr-o acțiune directă și dintr-o cauză, răspunderea privește numai acțiunea directă, cu excepția cazului în care aceasta depinde de cauză și nu este săvârșită fără drept; atunci răspunderea privește cauza. În celelalte cazuri, amândoi participă la răspundere. *(Ibn Rajab, p. 285.)*

Regula 128. Schimbarea situației între vătămare și extinderea ei

Dacă obiectul despăgubirii se schimbă între vătămarea inițială și extinderea ei, sunt trei situații:

Prima: despăgubirea diferă la cele două momente. Potrivit școlii, se ia în considerare situația din momentul extinderii.

A doua: există răspundere numai pentru extinderea însăși; aceasta nu dă loc la despăgubire.

A treia: situația inversă. În general, școala afirmă răspunderea de despăgubire. *(Ibn Rajab, p. 288.)*

Regula 129. Momentul luat în considerare la aruncare și lovire

Când se ia în considerare starea celui care aruncă și a celui asupra căruia se aruncă? În general, școala ia în considerare momentul aruncării, nu al lovirii. *(Ibn Rajab, p. 291.)*

Regula 130. Locuința necesară și îndestularea

Locuința de care omul are nevoie nu îl face să fie socotit îndestulat din punct de vedere juridic. *(Ibn Rajab, p. 295.)*

Regula 131. Posibilitatea dobândirii mijloacelor prin căsătorie

Posibilitatea de a dobândi mijloace materiale prin căsătorie nu este socotită îndestulare. *(Ibn Rajab, p. 296.)*

Regula 132. Capacitatea de a câștiga printr-o meserie

Capacitatea de a câștiga printr-o meserie îl face pe om îndestulat în privința întreținerii sale și a celor pe care îi întreține. Există două relatări dacă îl face îndestulat și dincolo de această nevoie. Poziția școlii diferă după situație. *(Ibn Rajab, p. 297.)*

Regula 133. Ceea ce se stabilește urmând altceva

Urmând altceva, se poate stabili ceea ce nu se stabilește de sine stătător. *(Ibn Rajab, p. 298.)*

Regula 134. Împiedicarea și înlăturarea

Împiedicarea este mai ușoară decât înlăturarea. *(Ibn Rajab, p. 300.)*

Regula 135. Dreptul de proprietate incomplet și raportul intim

Raportul intim este oprit când dreptul de proprietate este incomplet de la început, nu când această limitare apare ulterior, precum în cazul mamei copilului stăpânului ei. *(Ibn Rajab, p. 301.)*

Regula 136. Premisele raportului intim oprit

Dacă raportul intim este oprit din pricina unui drept de proprietate slab ori a temerii că acesta nu se va stabili, sunt oprite și premisele lui. În celelalte situații există două feluri:

Primul: actele de adorare. Dacă plăcerea este oprită, precum în iḥrām, sunt oprite și premisele. Dacă sunt oprite numai cele care pot duce la ejaculare, precum în post, sunt permise cele mai îndepărtate de aceasta.

Al doilea: alte situații decât actele de adorare. În unele dintre ele, școala afirmă interdicția. *(Ibn Rajab, p. 302.)*

Regula 137. Consecința uciderii intenționate

Ceea ce este impus prin uciderea intenționată este talionul însuși. Potrivit școlii, se impune unul dintre două lucruri: talionul sau despăgubirea de sânge. Din această divergență decurg mai multe reguli:

Prima: aplicarea talionului. Potrivit primei păreri, aceasta nu înseamnă pierderea unui bun patrimonial. La fel, potrivit celei de-a doua, într-o părere care este poziția școlii.

A doua: iertarea. Dacă iertarea privește talionul în schimbul despăgubirii de sânge, despăgubirea se stabilește potrivit amânduror părerilor. S-a spus că, potrivit primei păreri, nu se stabilește decât prin învoială, iar talionul rămâne neschimbat. Dacă iertarea este făcută în schimbul a ceva nepatrimonial, potrivit primei păreri cuvintele sale sunt lipsite de efect, fiindcă nu are un drept patrimonial; potrivit celei de-a doua, dreptul încetează dacă renunțarea sa este valabilă. Dacă iartă fără

precizare, are drept la despăgubirea de sânge, nu însă potrivit primei păreri.

A treia: învoiala asupra consecinței faptei. Potrivit primei păreri, se poate învoi pentru mai mult decât despăgubirea de sânge. Potrivit celei de-a doua, poate face aceasta dacă a ales mai întâi talionul; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 303.)*

Regula 138. Dreptul legat de un bun și pieirea lui

Dacă de un bun este legat un drept al lui Allah ori al unui om, se datorează despăgubire la pieirea lui, ca în cazul distrugerii, dacă bunul era supus răspunderii de despăgubire. Altfel, despăgubirea este datorată numai în cazul distrugerii, dacă există un titular îndreptățit. *(Ibn Rajab, p. 308.)*

Regula 139. Drepturi de același fel, cu întinderi diferite

Când unele drepturi de același fel au o întindere stabilită, există mai multe situații:

Prima: întinderea este stabilită pentru ca titularul să nu fie înlăturat de la primire. Atunci unul dintre drepturi îl poate depăși pe celălalt, precum dreptul unei rude agnatice alături de cel al unui moștenitor cu cotă fixă.

A doua: întinderea este stabilită ca limită maximă a îndreptățirii. Dreptul fără o întindere fixată nu îl poate depăși pe cel cu întindere fixată.

A treia: situația este asemănătoare, însă dreptul fără întindere fixată se întoarce la un temei de bază. Dacă este de acord cu cel determinat în privința permiterii lui, nu se ajunge la limita fixată. Altfel, potrivit școlii este permis, chiar până la depășirea ei. *(Ibn Rajab, p. 311.)*

Regula 140. Înlăturarea pedepsei și despăgubirea

Dacă o pedeapsă încetează din pricina unui impediment, despăgubirea patrimonială este dublată. *(Ibn Rajab, p. 311.)*

Regula 141. Pierderea bunului care trebuia păstrat

Dacă cineva era dator să păstreze un bun de care este legat un drept al lui Allah, iar acesta este distrus, el răspunde printr-un bun asemenea lui ori prin valoarea lui din acel moment, nu din

ziua distrugerii, potrivit celei mai corecte dintre cele două păreri. *(Ibn Rajab, p. 311.)*

Regula 142. Bunul care revine în proprietate

Există divergență dacă bunul care revine în proprietate are același statut ca cel inițial. În general, școala afirmă prima variantă. *(Ibn Rajab, p. 312.)*

Regula 143. Înlocuitorul

Înlocuitorul are același statut ca lucrul înlocuit. *(Ibn Rajab, p. 314.)*

Regula 144. Drepturile care se moștenesc

Dreptul care se moștenește este de două feluri:

Primul: un drept al celui decedat. Dacă se stabilește prin moartea lui, precum despăgubirea de sânge ori talionul, moștenitorul îl poate recupera. Dacă se stabilise în timpul vieții, este moștenit dacă defunctul îl ceruse ori îl avea în mâna sa. Altfel, nu este moștenit dacă nu este patrimonial sau dacă este numai un drept de a dobândi proprietatea. Dacă este un drept legat de proprietate, precum gajul pentru o datorie, este moștenit.

Al doilea: un drept împotriva lui. Dacă încetează prin moartea sa, situația este limpede; altfel, este moștenit. *(Ibn Rajab, p. 315.)*

Regula 145. Moștenirea și întreținerea femeii divorțate definitiv

Femeia divorțată definitiv are statutul soției în privința moștenirii dacă divorțul a avut loc în boala de moarte de temut. La fel, în privința interdicției de a i se alătura alte soții cu care nu poate fi reunită, precum sora ei ori o a cincea soție, și în privința începerii unei noi perioade de așteptare când a întreținut un raport intim din eroare, fără ca el să fi fost soțul. Chiar dacă soțul se căsătorește din nou cu ea, apoi o divorțează înainte de consumarea căsătoriei, ea reia perioada de așteptare. S-a spus că există două relatări în această situație.

Cât despre întreținerea ei după desfacere sau divorț, o primește dacă este însărcinată; altfel, nu. De la Aḥmad se transmite și că are drept la locuință. *(Ibn Rajab, p. 319.)*

Regula 146. Femeia aflată în divorț revocabil

Potrivit școlii, femeia divorțată revocabil are statutul soției, cu excepția împărțirii nopților între soții și a dreptului de a îngriji copilul unui alt bărbat decât cel care a divorțat-o. De la Aḥmad se transmite și excepția raportului intim cu ea, a validității jurământului de abținere față de ea, a atribuirii copilului ei bărbatului care a divorțat-o și a ținerii celei mai lungi dintre cele două perioade la deces, chiar dacă a divorțat-o printr-un divorț contrar Sunnei. Dacă ea este eliberată din sclavie în timp ce este căsătorită cu un sclav, potrivit unei păreri nu are drept de alegere. *(Ibn Rajab, p. 320.)*

Regula 147. Situații de egalitate și diferență între femeie și bărbat

Femeia are jumătate din partea bărbatului în moștenire, dăruire și despăgubirea de sânge. **Spun:** sunt egali în despăgubirile mai mici de o treime. Regula jumătății se aplică și mărturiei, ʿaqīqah și rugăciunii, fiindcă rugăciunea îi este suspendată femeii în timpul menstruației, a cărei durată maximă este jumătate de lună. La fel este eliberarea din sclavie în privința izbăvirii de Foc. Potrivit școlii, amândoi sunt egali în această ultimă privință, dar eliberarea bărbatului este mai bună. *(Ibn Rajab, p. 320.)*

Regula 148. Moștenitorul legat de defunct printr-un alt moștenitor

Cel care își întemeiază legătura cu defunctul pe un alt moștenitor este înlăturat de acesta dacă el este îndreptățit la acea moștenire; altfel, nu. Astfel, fratele după mamă moștenește împreună cu mama, iar mama tatălui împreună cu tatăl. *(Ibn Rajab, p. 320.)*

Regula 149. Dreptul unei persoane determinate

Ceea ce este stabilit pentru o persoană determinată diferă în unele hotărâri de ceea ce este stabilit pentru altcineva. Printre acestea se află validitatea testamentului celui fără moștenitor, spre deosebire de cel care are moștenitor, și permisiunea de a dispune prin milostenie de un bun al cărui proprietar nu este cunoscut,

spre deosebire de cel cunoscut. Ceea ce nu are un titular determinat, precum zakātul, trebuie predat fără să fie cerut. În schimb, ceea ce are un titular determinat, precum o datorie, nu trebuie predat decât când este cerut. *(Ibn Rajab, p. 321.)*

Regula 150. Cauzele luate în considerare la dobândirea proprietății

Cauzele luate în considerare la dobândirea proprietății au același statut ca bunurile în sine. *(Ibn Rajab, p. 322.)*

Regula 151. Indiciile împrejurărilor

Indiciile împrejurărilor schimbă semnificația cuvintelor. *(Ibn Rajab, p. 324.)*

Regula 152. Patru feluri de interdicții la căsătorie

Interdicțiile de căsătorie sunt de patru feluri:

Primul: prin rudenia de sânge. **Spun:** chiar dacă rudenia provine dintr-un raport nelegitim ori a fost negată prin jurămintele liʿān. Sunt cuprinși toți ascendenții și descendenții, precum și ramurile unui ascendent feminin sau ale celui mai apropiat ascendent masculin. Ascendenții mai îndepărtați sunt și ei cuprinși, nu însă toate ramurile lor; de aceea nu există interdicție între descendenții copiilor bunicului și ai bunicii.

Al doilea: prin alianță. Prin simplul contract devin interzișii ascendenții soțului și ai soției, precum și descendenții soțului. Descendenții soției nu devin interzișii decât printr-un raport intim cu o femeie de vârsta la care se poate avea un asemenea raport. **Spun:** raportul nelegitim și raportul homosexual au în această privință același statut ca celelalte.

Al treilea: prin alăptare. Copilului alăptat și descendenților săi le devin interzise, din partea femeii care l-a alăptat și a tatălui prin alăptare, persoanele care devin interzise în celelalte feluri. Șeicul exceptează însă alianța; astfel, mama soției prin alăptare poate fi luată în căsătorie[10]. Printre femeile interzise se află și cea care a făcut jurămintele liʿān, față de bărbatul cu care le-a făcut.

10 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 32/66.

Al patrulea: prin reunire. Este oprită reunirea în căsătorie a două persoane între care ar exista o interdicție de căsătorie din alt motiv decât alianța. Astfel, este permisă reunirea dintre fosta soție a unui bărbat și fiica lui de la altă femeie. Unii dintre înaintași au considerat aceasta neplăcută. Allah știe mai bine. *(Ibn Rajab, p. 324.)*

Regula 153. Când descendentul copilului are statutul copilului

Există mai multe feluri în care descendentul copilului este cuprins în numele de *„copil”*:

Primul: este cuprins în toate cazurile, precum în interdicțiile de căsătorie, neprimirea mărturiei, talionul, tăierea mâinii pentru furt, darea zakātului și obligația de întreținere.

Al doilea: nu este cuprins, precum în luarea înapoi a unei donații, luarea din bunul său, administrarea averii, cererea încuviințării pentru lupta militară, urmarea în religie și suportarea singur a întreținerii lui când mai există o persoană înstărită. La fel este constrângerea la căsătorie.

Al treilea: este cuprins în lipsa copilului direct, precum în moștenire. De aceea, potrivit unei păreri, frații nu moștenesc alături de bunic. **Spun:** aceasta este părerea aleasă de șeic[11] și de șeicul nostru, fiind mai întemeiată. La fel se aplică autorității la căsătorie, rugăciunii funerare și îngrijirii copilului, precum și transferării legăturii de walā’, potrivit uneia dintre relatări. Școala nu afirmă aceasta în ultimul caz. *(Ibn Rajab, p. 325.)*

Regula 154. Despăgubirea pentru înlăturarea dreptului conjugal prin constrângere

Cel care înlătură prin constrângere dreptul exclusiv asupra relației intime îi datorează soțului despăgubire? Există două păreri. Cei mai mulți au ales că nu. Șeicul a ales prima părere, chiar dacă autorul acestei fapte este soția[12]. *(Ibn Rajab, p. 327.)*

11 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 31/343.

12 Vezi Majmūʿ al-fatāwā, 20/578.

Regula 155. Stabilirea întregului dar de căsătorie

Întregul dar de căsătorie se stabilește prin raportul intim. La fel, prin premisele acestuia, precum atingerea și privirea cu dorință, precum și prin retragerea în intimitate a unor persoane care, la vârsta lor, ar putea întreține un asemenea raport. **Spun:** prezența unui copil fără discernământ nu dăunează, chiar dacă există un impediment natural ori prevăzut de Lege, atunci când bărbatul îl cunoaște și nu este împiedicat de el.

Întregul dar se stabilește și prin moarte, nu însă după despărțire, cu excepția cazului în care a despărțit-o în boala în care ea îl moștenește, potrivit școlii. *(Ibn Rajab, p. 330.)*

Regula 156. Înjumătățirea ori pierderea darului de căsătorie

Dacă darul de căsătorie nu s-a stabilit în întregime, el se înjumătățește prin despărțirea provenită de la soț ori de la un terț și se pierde prin despărțirea provenită de la soție. Dacă ea este însoțită în aceasta de un terț ori de soț, există două relatări despre înjumătățirea sau pierderea lui. Potrivit școlii, se înjumătățește, cu excepția despărțirii prin li'ān, când se pierde.

Dacă despărțirea este impusă, poziția școlii este cea menționată de autor: înjumătățirea. Este exceptată desfacerea căsătoriei celui care a primit Islamul fiind căsătorit cu un număr de femei a căror reunire este oprită; atunci darul se pierde. *(Ibn Rajab, p. 331.)*

Regula 157. Trecerea de la o perioadă de așteptare la alta

Dacă o perioadă de așteptare trece sub hotărârea alteia, se aplică noua hotărâre dacă femeia poate reveni la soț, precum cea divorțată revocabil; altfel, nu. *(Ibn Rajab, p. 335.)*

Regula 158. Două prezumții care se opun

Dacă două prezumții de bază se opun, are întâietate cea mai puternică. Dacă nu există una mai puternică, de obicei se deduc două păreri. *(Ibn Rajab, p. 335.)*

Regula 159. Aparența și prezumția de bază

Dacă Legea cere primirea unui fapt aparent, precum mărturia, acesta are întâietate față de prezumția de bază. În celelalte situații există divergență. *(Ibn Rajab, p. 339.)*

Regula 160. Tragerea la sorți

Tragerea la sorți este stabilită în chestiunile care privesc de la început ceva nedeterminat ori un lucru determinat care nu se mai poate distinge. Nu este folosită la stabilirea filiației și nici pentru ceea ce este nedeterminat în actele de adorare. S-a spus că nu se folosește nici pentru drepturile conjugale.

Autorul a menționat toate chestiunile tragerii la sorți. Allah știe mai bine! Allah să-l binecuvânteze pe Muḥammad, precum și familia și companionii săi, și să le dăruiască pace! *(Ibn Rajab, p. 348.)*

2 Două reguli suplimentare

Prima regulă suplimentară. Actul făcut pentru altcineva fără însărcinare

Actul făcut pentru altcineva de o persoană neînsărcinată — fuḍūlī — are mai multe categorii:

Prima: există o nevoie de a acționa în bunul ori dreptul lui, iar încuviințarea lui nu poate fi obținută. Actul este permis fără autorizarea judecătorului. Dacă este ratificat, produce efecte pentru el; altfel, produce efecte pentru cel care l-a făcut.

A doua: nevoia privește numai ducerea actului la îndeplinire. S-a spus că produce efecte, fie că este ratificat, fie că nu. Părerea mai cunoscută este că se aplică divergența.

A treia: nu există nevoie nici de la început, nici pe parcurs. Potrivit școlii, actul este invalid. Dacă se susține validitatea, proprietatea este dobândită din momentul contractului ori din momentul ratificării? Există două păreri.

Spun: prima este mai întemeiată și reprezintă analogia școlii în situațiile în care actul este valabil. În *„al-Iqnāʿ"*[13] se spune însă: *„Dacă se pronunță validitatea unui contract asupra căruia există divergență, precum actul persoanei neînsărcinate după ratificarea lui, el este valabil din momentul hotărârii, nu din momentul contractului"*. Dacă omul dobândește proprietatea bunului cu ori fără contraprestație, are statutul persoanei neînsărcinate. Dacă însă a uzurpat bunul, potrivit școlii actele lui de dispoziție nu sunt valabile în niciun caz.

A patra: actul făcut pentru altcineva prin asumarea unei obligații în sarcina acestuia. În căsătorie există divergența menționată; la fel și în alte chestiuni. S-a spus și că este valabil potrivit unei singure păreri. Dacă actul este ratificat, produce efecte pentru celălalt; altfel, îl obligă pe cel care l-a făcut. Dacă

13 Vezi al-Iqnāʿ, 2/60.

însă l-a numit pe celălalt în contract, potrivit școlii actul nu este valabil. Ori de câte ori actul este valabil, proprietatea se dobândește din momentul contractului.

A cincea: omul acționează altfel decât în forma pentru care a fost autorizat. Dacă este un mod care ar fi primit în mod obișnuit, actul este valabil. Altfel, poartă răspunderea. S-a spus că validitatea este supusă divergenței.

A șasea: omul acționează pentru altcineva folosind propriul bun. Potrivit școlii, actul este invalid. În *„al-Muḥarrar”*[14] se spune că aceasta este o singură relatare. Altfel, este valabil să fie dedusă aplicarea divergenței. *(Ibn Rajab, p. 417.)*

A doua regulă suplimentară. Contractul din care o parte este invalidă

Părțile unui contract parțial invalid se separă, astfel încât partea care nu este invalidă rămâne valabilă. De la Aḥmad se transmite și contrariul. Există mai multe situații:

Prima: se reunesc într-un contract ceea ce poate fi contractat valabil și ceea ce nu poate.

A doua: se reunesc lucruri a căror reunire este oprită. Dacă unul poate interveni valabil asupra celuilalt — precum încheierea căsătoriei cu o fată împreună cu mama ei —, actul este valabil pentru fată; altfel, este invalid în întregime.

A treia: o parte dintr-un număr de persoane care făceau obiectul contractului devine nevalidă înainte de stabilirea definitivă; cealaltă parte nu devine invalidă. Dacă însă apare ceva care împiedică reunirea lor, se aplică a doua situație. *(Ibn Rajab, p. 421.)*

Aici s-a oprit condeiul nostru. Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat la sfârșitul cărții sale câteva observații: există chestiuni în care divergența este bine cunoscută și din care se nasc multe alte chestiuni întemeiate pe acea divergență. Unele chestiuni de divergență sunt asemenea unui pom cu ramuri răspândite. Am văzut însă că menționarea temeiului și omiterea ramurilor nu îndeplinesc scopul, iar menționarea tuturor ne-ar

14 Vezi al-Muḥarrar fī al-fiqh, 1/310.

scoate din limitele unei prescurtări. De aceea, nu a rămas decât să le lăsăm în întregime.

Lauda I se cuvine lui Allah, prin a Cărui binefacere se împlinesc faptele bune! Lauda I se cuvine lui Allah de-a lungul tuturor timpurilor și momentelor! Allah să-l binecuvânteze pe Muḥammad, cel mai bun dintre făpturi, precum și familia și companionii săi, cei sârguincioși în săvârșirea sinceră a faptelor și a actelor de ascultare.

Acestea le-a spus cel care le-a redactat, Muḥammad al-Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn. Allah să-l ierte pe el și pe toți musulmanii.

Redactat la 26/1/1370 H.

Glosar

aṣl أصل

Temei, prezumție de bază sau act de bază, după context; este deosebit de înlocuitor ori de aplicațiile care decurg din el.

badal بدل

Înlocuitorul unui act sau al unui bun, menționat în opoziție cu actul ori bunul de bază.

madhhab مذهب

Școală de jurisprudență. În această lucrare, expresia „potrivit școlii" privește școala hanbalită, în sensul precizat de autor în prefață.

waqf وقف

Bun consacrat unor beneficiari ori unui scop, ale cărui folosințe sunt destinate acestora.

preempțiune شفعة

Dreptul de a dobândi o parte vândută, luând locul cumpărătorului în condițiile tratate de regulile jurisprudenței.

kitābah كتابة

Contract prin care o persoană aflată în sclavie își dobândește eliberarea printr-o plată convenită.

umm walad أم ولد

Femeie aflată în sclavie care i-a născut stăpânului ei un copil, având statutul particular la care se referă regulile lucrării.

walā' ولاء

Legătură juridică rezultată din eliberarea din sclavie, menționată în lucrare între drepturile legate de moștenire.

ʿiddah عدة

Perioada de așteptare care urmează unei despărțiri ori decesului soțului, în situațiile tratate de autor.

liʿān لعان

Procedură de jurăminte reciproce între soți, căreia lucrarea îi leagă despărțirea și anumite efecte asupra drepturilor conjugale.

mahr مهر

Darul de căsătorie datorat soției; autorul discută situațiile în care se stabilește întreg, se înjumătățește ori se pierde.

talion قود، قصاص

Pedeapsă corespunzătoare faptei, deosebită în lucrare de despăgubirea de sânge.

fuḍūlī فضولي

Persoană care face un act pentru altcineva fără să fi fost însărcinată să îl facă. Cele șase situații sunt tratate în prima regulă suplimentară.

Bibliografie

1. Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, Nayl al-arab min qawāʿid Ibn Rajab, Muʾassasat al-Shaykh Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn al-Khayriyyah, ediția I, 1434 H.

2. Ibn Rajab, Qawāʿid al-fiqh, lucrarea de bază la ale cărei pagini trimite autorul.

3. Mukhtaṣar al-taḥrīr, ediția Maktabat Ibn Taymiyyah, p. 350, citată la regula 3.

4. Iʿlām al-muwaqqiʿīn ʿan Rabb al-ʿālamīn, 3/130 și paginile următoare, citată la regula 10.

5. Ibn Taymiyyah, Majmūʿ al-fatāwā, citată în notele lucrării.

6. Ibn Taymiyyah, al-Fatāwā al-kubrā, 5/390, citată la regula 81.

7. Al-Mardāwī, al-Inṣāf, 4/378, citată la regula 50.

8. Ibn al-Qayyim, Badāʾiʿ al-fawāʾid, 4/832, citată la regula 112.

9. Al-Iqnāʿ, 2/60, citată în prima regulă suplimentară și menționată în prefață.

10. Al-Muntahā, menționată în prefață între lucrările învățaților târzii ai școlii.

11. Al-Muḥarrar fī al-fiqh, 1/310, citată în prima regulă suplimentară.

Indice

act de adorare 3, 4, 5, 8, 32, 36, 43
apă 34
căsătorie 9, 19, 29, 33, 35, 40, 41, 42, 44
contract obligatoriu 9, 12, 20, 25
contract revocabil 17
divorț 38, 39
folosință 22, 24, 25
intenție 7, 19, 20, 34
înlocuitor 4, 6
liʿān 40, 42
moștenire 14, 39, 41
preempțiune 10, 14, 24, 32
proprietate 14, 18, 19, 23, 24, 36, 38
răspundere 8, 12, 26, 27, 34, 35
testament 23, 25, 33
tragerea la sorți 43
waqf 10, 13, 17, 23, 25, 26, 32
zakāt 19

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

REGULI DE JURISPRUDENȚĂ

Principii și aplicații

O sinteză a regulilor lui Ibn Rajab, alcătuită de șeicul Ibn ʿUthaymīn.

Lucrarea cuprinde 160 de reguli și două reguli suplimentare, cu distincții și aplicații în domeniile adorării, tranzacțiilor și relațiilor de familie.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro